

**Stanowisko
Zarządu Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 25 lutego 2022 r.**

w sprawie: **projektu ustawy o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz ustawy o odpadach z dnia 14 stycznia 2022 r.**

Zarząd Śląskiego Związku Gmin i Powiatów zgłasza uwagi w ramach konsultacji publicznych projektu ustawy *o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz ustawy o odpadach*, który przewiduje zmiany w ustawie z dnia 13 czerwca 2013 r. *o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1114, Dz. U. z 2021 r. poz. 2151) i stanowi częściową transpozycję do polskiego porządku prawnego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/904 z dnia 5 czerwca 2019 r. w *sprawie zmniejszenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko* (Dz. Urz. L 155 z dnia 12.06.2019 r., str. 1 – dyrektywa SUP).

W proponowanym projekcie rekomenduje się wprowadzenie systemu kaucyjnego w celu zapewnienia wysokich poziomów selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych powstałych z jednorazowych butelek z tworzyw sztucznych na napoje o pojemności do 3l, o których mowa w art. 9 dyrektywy SUP (77% w 2025 r. oraz 90% w 2029 r.) oraz butelek szklanych wielokrotnego użytku o pojemności do 1,5l. W projekcie ustawy zostały określone wymagania dotyczące utworzenia i prowadzenia przez przedsiębiorców systemu kaucyjnego, który będzie wspomagać selektywne zbieranie opakowań.

System kaucyjny obejmie obszar całego kraju i ma być powszechnie dostępny, przez co m.in. konsumentom łatwiej będzie przekazać opakowanie lub odpad opakowaniowy powstały z opakowania objętego systemem kaucyjnym. Projektowane przepisy pozostawiają dużą swobodę przedsiębiorcom w tworzeniu systemu kaucyjnego nie narzucając np. wysokości kaucji czy sposobu zorganizowania systemu zbierania opakowań i odpadów opakowaniowych. Przedsiębiorcy wprowadzający napoje w opakowaniach objętych systemem kaucyjnym będą obowiązani do uzyskania, w ramach systemu kaucyjnego, określonych poziomów selektywnego zbierania opakowań lub odpadów opakowaniowych, a niespełnienie tych wymogów pociągnie za sobą odpowiednie skutki finansowe.

Zarząd Związku postuluje, aby ustawodawca uwzględnił skutki tego projektu dla funkcjonowania gminnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi, co znajduje swoje odzwierciedlenie w poniższych zagadnieniach:

- 1) Po wprowadzeniu powszechnego systemu kaucyjnego, gminne systemy gospodarowania odpadami komunalnymi zostaną uszczuplone o rodzaje opakowań uwzględnione w zał. nr 1a do projektu ustawy z dnia 14 stycznia 2022 r. W systemach gminnych pozostaną jedynie opakowania szklane jednorazowego użytku (o poj. pow. 1,5 l) oraz butelki po napojach objęte systemem kaucyjnym, które zostaną zebrane poza tym systemem, a być może trafią do systemu gminnego.

- 2) Art. 6c ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach daje radzie gminy możliwość, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne, dając jednocześnie właścicielom nieruchomości niezamieszkałych możliwość wyłączenia się z systemu gminnego, na mocy pisemnego oświadczenia. Gminy przejmując ten rodzaj nieruchomości zakładały z jednej strony uszczelnienie systemu, z drugiej pozyskanie większej ilości odpadów surowcowych mających wpływ na osiągnięcie wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu. Wiele gmin, pomimo obawy przed finansowymi konsekwencjami permanentnych zmian ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, nie zdecydowało o wyłączeniu nieruchomości niezamieszkałych z systemu odbioru odpadów komunalnych organizowanego przez gminę. Przyjęte w projekcie ustawy rozwiązanie będzie skutkowało niemożnością realizacji poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu, gdyż możliwość pozyskania surowców będzie ograniczona.
- 3) Gospodarka odpadami komunalnymi to pojęcie złożone, interdyscyplinarne, obejmujące zarówno działania w zakresie planowania, jak i realizacji zaplanowanych działań, tj. m.in. odbiór odpadów komunalnych u „źródła”, zbieranie odpadów w PSZOK, transport i zagospodarowanie odpadów. Z uwagi na zakładaną zmniejszoną ilość odpadów komunalnych zebranych w systemie gminnym, w związku z systemem kaucyjnym, będzie koniecznym przemodelowanie działań w zakresie odbioru odpadów komunalnych surowcowych, z uwagi na zmniejszenie częstotliwości ich odbioru bądź zmiany wyposażenia nieruchomości w pojemniki/worki do gromadzenia tych odpadów. Zmiany uwarunkowane będą przygotowaniem gminy do procedury przetargowej na wyłonienie podmiotu odbierającego odpady komunalne logistyki ich odbioru oraz zagospodarowanie. Ponadto istnieje ryzyko, że funkcjonująca na terenie gminy instalacja komunalna do przetwarzania odpadów komunalnych o założonej przepustowości będzie borykać się z brakiem surowca, gdyż system gminny nie będzie w stanie zabezpieczyć odpowiedniej ilości odpadów komunalnych.
- 4) Istnieje obawa, że w momencie wprowadzenia systemu kaucyjnego butelki z tworzyw sztucznych jednorazowego użytku objętych tym systemem oraz butelki szklane staną się cennym surowcem dla tzw. „zbieraczy”, co z kolei ponownie zmniejszy ilość odpadów surowcowych w systemie gminnym oraz może skutkować niszczeniem urządzeń do gromadzenia odpadów komunalnych usytuowanych na terenie gminy. Analogiczna sytuacja występuje w związku z wybieraniem puszek aluminiowych zgromadzonych w pojemnikach do zbierania odpadów komunalnych przeznaczonych do zbiórki tworzyw sztucznych, metali i odpadów wielomateriałowych na nieruchomościach zabudowanych budynkami wielolokalowymi. Podobna sytuacja będzie miała miejsce w zabudowie jednorodzinnej, gdzie zgromadzony już przez mieszkańca surowiec podlegający systemowi kaucyjnemu nie trafi do systemu gminnego. Wg danych GUS za rok 2018-2020 90% odpadów surowcowych pozyskiwana jest w systemach komunalnych z nieruchomości zamieszkałych - 10% z pozostałych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji).
- 5) Zaproponowany mechanizm systemu kaucyjnego stwarza bezpośrednie ryzyko niezrealizowania podstawowego celu dla gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, jakim jest realizacja poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu przez gminy, określonego w art. 3b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz konsekwencji braku ich realizacji, tj. kary pieniężnej zgodnie z art. 9z ust. 2a ustawy.

- 6) W obecnie funkcjonującym systemie są już gminy, które nie osiągnęły wymaganych poziomów i na które zostały nałożone bardzo wysokie kary z tego tytułu. W przypadku „uciekania” kolejnych odpadów z systemu, zjawisko to będzie się tylko pogłębiało. W związku z powyższym postulujemy o uwzględnienie, przez analogię funkcjonującą już obecnie w ustawie *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (o co również zabiegały samorządy lokalne), sprawozdawczości podmiotów przyjmujących opakowania w systemie kaucyjnym – tak, jak to obecnie ma miejsce w sytuacji podmiotów zbierających odpady (w przypadku odpadów trafiających do skupów surowców wtórnych). Takie rozwiązanie może przyczynić się do wliczania do gminnych poziomów również tych odpadów, które będą przyjmowane w ramach systemu kaucyjnego. Wówczas koniecznym byłoby uwzględnienie tego obowiązku w stosownych zapisach do ustawy *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* oraz w omawianym projekcie ustawy, analogicznie jak w funkcjonującym obecnie obowiązku sprawozdawczym nałożonym poprzez art. 9nb ustawy *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (na podmioty zbierające odpady komunalne). Ilości tych odpadów (tzw. pmts) wliczane są obecnie do gminnych poziomów i nie znikają z systemu gminnego. Wprowadzenie takiego rozwiązania wymaga korelacji pomiędzy omawianymi, w tymże stanowisku, ustawami.

Zarząd Śląskiego Związku Gmin i Powiatów, w imieniu 150 zrzeszonych w nim jednostek samorządu terytorialnego, apeluje o uwzględnienie powyższych uwag i obaw dotyczących projektowanych przepisów, mając w szczególności na względzie duże prawdopodobieństwo nieosiągnięcia przez gminy poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych określonych w art. 3b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Śląski Związek Gmin i Powiatów

Piotr Kuczera
Przewodniczący Związku